

Fiskasølan spekulerar við milliardum

Á virkismáli eitur tað aktiv stýring av gjaldoyranum, meðan tað á vanligum máli eitur gjaldoyra-spekulation

Aftanfyrri stongdar dyr og fyridrignar gardinur í einum litlum húsum mitt í hjartanum á Keypmannahavn sita tveir ungir menn: telefonirnar kima, eitt tal er í luftini, eitt skjótt eynabrá á triggjar teldur, sum fylla rúmið, eitt nikk og fleiri milliónir D-markar hava skift eiga.

Menninir handla við pengum, men tað eru ikki teirra egnu pengar. Tað eru pengar hjá Fiskasøluni, sum teir seinastu fimm mánaðirnar eru nýttir til gjaldoyrishandil í stóran stíl.

Stór útflutningsvirkir hava fingið fatan av, at tað er neyðugt at fremja gjaldoyrishandil, um idnaðurin framvegis skal vera kappingarføtur. Loyniorðið er aktiv stýring av gjaldoyranum og at binda seg til eitt ávist virði — men á vanligum máli, kann hetta eins væl kallast spekulatióin.

Tryggja inntøkuna

Teir báðir gjaldoyrishandlararnir aftanfyrri tær fyridrignu gardinurnar eru Niels Linding Kristensen og Jes Thygesen, sum báðir hava Føroya Fiskasølu sum arbeiðsgevarar.

— Handilin hevur borið seg væl. Hvussu væl, havi eg ikki hug at greiða frá, sigur Jes Thygesen og heldur fram:

— Ongin vandi er fyri, at vit verða uppsagdir í bræði. Okkara arbeiði er at tryggja prisirnar hjá Fiskasøluni, soleiðis at teir kunnu máta seg við prisirnar hjá teimum, ið Fiskasølan kappst við.

Tað hevur stóran týdning at binda seg til eitt ávist virði. Um Fiskasølan t.d. hevur selt fisk fyri eina millión dollarar til ein keypara í USA, gongur tað sum oftast ein mánaði, innan keyparin skal

gjalda. Fellur virðið henda eina mánaðin, kann inntøkan fyri tann selda fiskin minka nógv.

Fyri at forða hesum — og fyri at kunna tryggja ein vinning, um kursurin hækkar — selja Jes Thygesen og Niels Linding Kristensen, langt innan peningurin kemur inn á kontoina hjá Fiskasøluni, ta einu dollarmilliónina til ein banka, ið letur eitt fast virði.

— Á henda hátt er møguleikin fyri at missa pening ógvuliga litil, sigur Jes Thygesen.

Møguligt at tapa

Gjaldoyrishandilararnir royna at fáa mest møguligt yvirskot burtur úr pengunum hjá Fiskasøluni. Á yrkismáli nevnist tað profit-maskimring og merkir, at teir royna at selja, tá virðið fer upp og heysta vinningin.

— Men vit gjørdu greitt frá byrjanini, at vit ikki vildu fara upp í handil, har ábyrgdarvandi er, og har eru vit heilt samdir við Fiskasøluna, sigur Jes Thygesen.

Men sjálvandi er eisini møguligt at tapa.

— Vit hava mist nakrar milliónir dollarar. Tað kann ikki vera annarleiðis, tá fleiri hundrad milliónir ferðast ígjøgnum hendurnar hvønn dag, sigur Jes Thygesen.

Møguleiki er tó eisini fyri rættuliga stórum tapi, viðgongur Jes Thygesen. Um alt vil illa til, kunnu milliardirnar hjá Fiskasøluni rættuliga fara á rull.

— Um USA av álvara fer í krigg í Persarflógvanum, um Reagan doyri, um teldurnar brenna saman, um telefonleiðingararnir verða kutaðir, um vit ikki duga nógv væl at handla. Henda øll hesi »um-ini« í einum — ja, so kunnu vit koma Fiskasøl-

Niels Linding Kristensen (v.m.), og Jes Thygesen uttanfyrri gjaldoyrisdeildina hjá Fiskasøluni í Keypmannahavn. Foto: Nordfoto

uni út í búskaparligt óføri, sigur Jes Thygesen.

Teir halda tó, at tað er størri vandi fyri, at fiskurin hvørur úr sjónum, enn at gjaldoyrishandilin setur føroysk arbeiðspláss í vága.

Ikki tó at spyrja

Fiskasølan hevur rættuliga skilt fyrminunin av aktivari stýring av gjaldoyranum. Og tað er kanska ikki so logið, at Fiskasølan roynir at tryggja fiskaprisirnar, tá virðið á enska pundinum og dollaranum kann hava ein mun uppá heili 25 prosent um árið. At tað samstundis er møguligt at fáa skjótan vinning burtur úr, ger tað ikki minni spennandi.

Jes Thygesen og Niels Linding Kristensen arbeiða ógvuliga sjálvstøðugt. Tað eru ikki stundir til at samráðast við Fiskasøluna, áðrenn ein avtala um handil verður gjord. Men allar størri avtalur skulu Birgir Danielsen og búskaparstjórin á Fiskasøluni jätta.

Samarbeiðið millum teir báðar og Fiskasøluna er ikki heilt tilvildarligt. Teir hava báðir verið í læru sum gjaldoyrishandlarar í Handilsbankanum, og tá Fiskasølan avgjordi at

stovna gjaldoyrisdeild, setti hon seg í samband við teir báðar. Frá byrjanini var tað heilt greitt, at deildin skuldi vera í Keypmannahavn.

— Vitin okkara um Føroyar er ógvuliga litil. Báðir eru vit giftir og hava børn í skúlaaldri, so vit hava ikki nakran serligan hug at flyta. Harafturat er tað týðningarmikið við tóttum sambandi við teir bankar, ið handla við gjaldoyra í stóran mun. Umstøðurnar eru ikki til staðar í Føroyum, meina teir báðir.

Teir vilja ikki siga, hvussu nógv teir fáa í løn fyri at keypa og selja gjaldoyra fyri Fiskasøluna. Men í Keypmannahavn heldur ein gjaldoyrishandlari tað ikki vera ógilt, um honum verður boðið 40.000 krónur um mánaðin. Bústaðurin hjá Fiskasøluni í Keypmannahavn er hóast alt eisini nærhendis »Gammel Mønt«.

Innan tær stongdu dyrnar vinnur Fiskasølan pening við at fremja aktiva stýring av gjaldoyranum ella aktiva gjald-

oyra-spekulatióin. Hvussu tað verður nevnt, stendur til hvønn einstakan.

Orð: Claus Mikkelsen og Anna Dalsgaard

Tíðindi frá Fróðskaparsetrinum:

Orka og orku-útbygging 2

Annað fyrilestrakvöldið í røðini »Orka og orkuútbygging« verður hóskvöldið 26. november kl. 20, har Klæmint Weihe, stjóri og Elias Davidsen, verkfrøðingur, frá S.E.V. tosa um evnið: »Elorka og elorkuútbyggingar í Føroyum«.

El-felagið S.E.V. og virki tess verður lýst í tølum og greitt verður frá núverandi og ætlaðum elorkuútbyggingum, bæði framleiðsluvirkir og býtsvirkir. Frágreiðing verður givin um vatnorkuútbyggingina í Eysturoy.

Fyrilestrarnir verða í fyrilestrasalinum á Debesartroð.